ו: יציאות השבת פרק ראשון שבת

עין משפט נר מצוה

כח א מי׳ פי״ז מה׳ שבת הלכה לג:
כט ב מי׳ פי״ד מה׳ שבת הלכה ח:
ל ג ד מי׳ פי״ב מה׳ מלכים הלכות מלכים פ״ו ה׳:

מוסף רש״י

ראינו חייב אלא אחת. על כרחך לענין שוגג קאמר ולחטאת. דמיד תני קטלי לה מקטלי, ולהני פריך והתנן כי׳ (לקמן צו:). שאם עשאן כולן בהעלם אחת. וכל לחדישך שם נתעלמו כל הלכות שבת ממנו כמה מלאות חייב עליו (לקמן עג:) ומיתנא דעלמא אמאמינן ליה כמה מלאות חייב על מילול שבת אחת (לקמן סט:).

תוס׳ ישנים

א) הקשה ריב״א ומאי קמ״ל ר״י מתני׳ היא (לקמן סז: ותי׳ דקמ״ל בהעלם אם יש כיבו ל״ב נפשות בכרת יחיד כללו מלקמן דף ע: ל״ג קמ״ל דלא מאיסי לף מלאיסי חייב חטאת:
ב) ולא כמי לתיתר דזו היא ר״ש נמוכה לתנאי דרבנן דלפס היה ר״ר מספקתן ר״ל היא ר״ר לתנאי לחדן דרבנן דמי שים לי שני מתים ולא הר ר״ר דלמי יקורה מעוס מחילה דאיכו לא מיתחבר ועוד ניחא ליה מפי לאיקמי כרבנן:

רב נסים גאון

הבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן. פירשו בתוספתא במסכת טהרות (ו:ו) בפרק המסוכן אלו דן ימות החמה משתעקר הבואה מחוכה, ואלו הן ימות הגשמים משתחד רבריעה שנייה. ומפורש דרבריעה במסכת תענית (דף ה) בפרק א׳.

מסורת הש״ס

ו) עירובין (כ:). סב. **ב)** לקמן לט:. **ג)** לקמן סט. ע: עב: (לא:). **ד)** כ״ב קנב: טהרות פ״ו מ״ו. **ה)** (כתובות לח: לקן). **ו)** (דף יז:). **ז)** עירובין סב.). **ח)** (ומתבר ה). **ט)** (סוטה מח.). **י)** נדרים זמ׳ תיתת.

הגהות הב״ח

(ה) תוס׳ ד״ה ותמתי וכו׳ ובס״ר יפה כדאיתן (לפי הגמרא) תמ״ת וכ״כ פ״ת לפירוש גמורה:

גליון הש״ס

גמ׳ **דאבר** ר״ב מצאתי בגילת סתרי׳ בי ר״ת. נכ״מ נב ע״ת: תוס׳ ד״ה יתי׳ הייני מרייבנן. ולא יומתי לתנין הא מה דקתני ותתן לחי כי׳ ונעשה ותתן הייני לף מדרבנן דמדאורי׳ ל״ג ללחי דהא סבר כ׳ מחילות דאוריי׳תא. **אבר** בר׳ שם״ם **רבוא** בר׳. עי׳ עירובין י׳ ע״ת תוד״ה פלה:

רבינו חננאל

עושה לחי מכאן וכו׳. זה אינו דר״י לא לזרוק וכ״ש לטלטל. סרטיא ופלטיא ומבואות המפולשות זו היא דר״ר גמורה למעוטי דר׳ יהודה. דתנן בעירובין בפפי ביאורת ר׳ יהודה אומר אם היתה דרך הרבים מפסקת יסלקנה לצדדין. קמ״ל דאע״ג דלא סילקה אינה כרה״ר. אמר מר (והיציא מרה״ר זה לרה״ר זה בשוגג חייב חטאת. במזיד בלא התראה ענוש כרת, בהתראה נסקל. פשיטא לא נצרכה אלא להא דאמר רב מצאתי מגילת סתרים בי ר׳ חייא, וכתיב בה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת אינו חייב על אחת מהן. נמצא חייב על אחת בפני עצמה בספק זוולתי המרציא מרשות לרשות דלא מספקא חיובא, דתני בהדיא בשוגג חייב חטאת במזיד חייב כרת ונסקל. **הא** דתנן בטהרות פ״ו הבקעה בימות החמה רה״י לשבת ומטלטלין בה, רה״ר לטומאה. וקיימא לן ספק טומאה ברה״ר טהור, בימות הגשמים שמלאה מים ואין אדם נכנס לתוכה רה״י לזה ולזה. משני עולא לעולם הבקעה כרמלית היא, והא דתנן רה״י בלומר אינה רה״י. רב אשי

לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך ואמאי קרו ליה גמורה מהו דתימא כי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה דלא הוי רה״י ה״מ לטלטל אבל לזרוק מודו ליה קמ״ל: אמר מר זו היא רה״ר למעוטי מאי למעוטי אידך דרבי יהודה [6]דתנן רבי יהודה אומר אם היתה דרך רה״ר מפסקתן יסלקנה לצדדין [7]והכמים אומרים אינו צריך ואמאי קרו ליה גמורה איידי דתנא רישא גמורה תנא נמי סיפא גמורה ולחשוב נמי מדבר דהא תניא איזו היא ר״ה סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין [8]והמדבר אמר אביי לא קשיא כאן בזמן שישראל שרויין במדבר כאן בזמן הזה: אמר מר אם הוציא והכנים בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל בשוגג חייב חטאת פשיטא במזיד ענוש כרת ונסקל אצטריכא ליה הא נמי פשיטא הא קמ״ל כדרב דא״ר [9]מצאתי * מגלת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות מ׳ חסר אחת ואינו חייב אלא אחת איני [10]והתנן אבות מלאכות מ׳ חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי ואמר רבי יוחנן [11] שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת אלא אימא אינו חייב על אחת מהן והא קמ״ל הא מהנך דלא מספקן: אמר מר אבל ים ובקעה והאיסטווניות והכרמלית אינן לא כרה״י ולא כרה״ר ובקעה אינה לא כרה״י ולא כרשות הרבים והא [12]תנן הבקעה בימות החמה רה״י לשבת ורה״ר לטומאה בימות הגשמים רה״י [13](לכאן ולכאן) אמר עולא לעולם כרמלית הויא ואמאי קרי לה רה״י לפי שאינה רה״ר [14]רב אשי אמר

כגון

דלכל נגות (עירובין לה.) דקתני התם ועוד אמר רבי יהודה מערבין למבוי המפולש וי״ל דמתני׳ איכא לפרושי דמערבין בצורת הפתח וקסבר ג׳ ממילות דאוריי׳תא ל״ג ה״א דמתני׳ איירי במבוי המפולש לרה״ר אבל אין ר״ה עוברת לתוכה להכי מייתי הכריי״תא דיתר על כן דאפי׳ לחי מכאן ולחי מכאן. בשתי פאות של אחד מן הבתים ליהיכר בעלמא דקסבר רבי יהודה ב׳ ממילות הוו רה״י מדאוריי״תא והא איכא שתי ממילות מעליי״תא ממילות של ב׳ בתים: **מכו דתימא כי פליגי רבנן עליה דר׳ יהודה.** בכריי״תא אין מערבין רה״ר בכך למהוי רה״ר ה״מ לטלטל שיהא מותר לטלטל בתוכה כדקתני אין מערבין רה״ר בכך דגזור בה משום דדמי לרה״ר: **אבל לזרוק.** שהזרק מרה״ר לתוכה מודו ליה דמייב שתי ממילות דאוריי׳ ושם רה״י עליה: **קמ״ל.** גמורה. כלומר זו היא שנגמרו מניין ממילות שלה שיש לה ממילות מכל לד כגון מרין וכן גדר דאמרינן מד׳ לדדין גוד אסיק פני המחילה על ראשו ומגלה ראשו מוקף מד׳ לדדין וחללו ד׳ אבל דרבי יהודה לא נגמרו ממילות שלה למניינן ולאו רה״י היא כלל: **מפסקתן.** לפני בירות בפרק ב׳ דעירובין [1] דהקילו חכמים משום עולי רגלים בבור בר״ה והבור עלמה רה״י שהיא עמוקה י׳ ורחבה ד׳ והממלא מחוכה ומניח על שפתה מייב והקילו חכמים לעשות ד׳ פסין ובייהיה י׳ אמות דהוי חללו רה״י למלאות מן הבור וקאמר ר׳ יהודה אם היתה דרך רה״ר מפסקתן יסלקנה מביניהן לאחו רבים ומבטלי מחילתא. והתם [2] רמיין דרבי יהודה אדרבי יהודה דעיל דאמר עשאן ועותן בהמצע דלא אחו רבים ומבטלין אין מערבין אדרבנן ומשניין לה: **אינו צריך.** והייהו דקתני זו היא רה״ר אבל הילוך דרבים לבין הפסים לא הוי רה״ר הואיל ואיכא שם ד׳ מחילות: **ומאי גמורה.** הכא ליכא למימר מהו דתימא כדלעיל דעיקר עשייתן משום לטלטל בתוכו וקאמרי רבנן אינו צריך דרשות היחיד היא אפילו לטלטל וכ״ש דהזרק לתוכה מרה״ר מייב: **בזמן שהיו ישראל במדבר.** משיבא רה״ר: **בזמן הזה.** אינו מקום הילוך לרבים דהולכי מדבריות לא שכיחי: **חייב חטאת פשיעה.** כיון דתנא תלא רה״י ותלא רה״ר ויתני סתמא ואם הוליא והכמים מייב ואנא ידענא דשגגתו חטאת דהא שבת זדונו כרת הוא: **הא נמי פשיעה.** דבהתראה סקילה ממקומם: **מגילת סתרים.** שהסתירום מפני שלא ניתנה ליכתוב וכשמעמין דבר יחיד חדשים שאינן נשנין בב״ה וכוחבין אותן שלא ישתכחו מסתירין את המגילה: **אינו חייב אלא אחת.** השתא משמע אם עשאן בהעלם אחד שלא נודע לו בין כל אחת ואחת שחטאת אינו חייב אלא אחת דכל חילול דשבת גוף אחד של עבירה הוא: **מגיגא למה לי.** ליתני אבות מלאכות הזורע והחורש כו׳ למה לי לאשמעי׳ מגיגא הא מני להו ואזיל: **חייב על כל אחת ואחת.** וכא לאודועינו סכום החטאות שאדם חייב באיסורי שבת בהעלם אחד ואשמעינן מ׳ חסר אחת הן ומו לא שאפי׳ עשה תולדותיהן עמהן אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה דה״ל כעושה ואחר ועושה דכולי׳ חדא עבירה היא: **אינו חייב על אחת מהן.** אחת יש בהן שאינו חייב עליה מיתה ולא פי׳ (רבי) אחו היא ואשמעי׳ תנא דמתניתי׳ דקתני נסקל דהא הוצאה והכנסה מהני דלא מספקן היא דעל זו לא אמר איסי בן יהודה: **בימות החמה.** שאין בה זרעים: **רה״י לשבת.** דהא לאו הילוך לרבים הוא שאין רבים מסתלקין מן המסילה ליל בשבת: **ורה״ר לטומאה.** ופפקו טהור דהא לאו מקום סתירה הוא שיש בני אדם נכנסים לה. דספק טומאה לטמא מסויה גמרינן לה והתם סתירה כתיב ונסתרה והיא נטמאה [3] דבמקום סתירה טמאה היא לבעלה מספק ומכאן אתה דן לשרץ [4]: **בימות הגשמים.** שהיא זרועה אין אדם נכנס לה: **לעולם כרמלית הויא.** והזרק מרה״ר לתוכה אינו מייב:

כגון

מזה לזה בשוגג חייב חטאת:

הא קמ״ל ברב בו׳. מכאן מדקדק ר״ש דלא קתני איסי אינו חייב על אחת מהן אלא אפקילה אבל חטאת חייב על כולם דאי קאי אחטאת א״כ כי פריך בשוגג חייב חטאת פשיעה הו״ל לשנויי הא קמ״ל כרב דהא דמשני במזיד ענוש כרת ונסקל אינטריכא ליה לא משני מידי ומעיקרא ודאי לא היה ידע דמייבי בסקילה מדפריך מדר׳ יוחנן דמייבי בחטאת והיינו משום דאינו חייב אלא אחת לא מצי לאוקמי בסקילה דאחטו בתרי קטלי קטלינן ליה אבל כי קמפרש דאינו חייב על אחת מהן קאמר איסי אז ידע ספיר דלא אייבי איסי אלא בסקילה דלא פליג אמתני׳ דבכל גדול (לקמן עג:) דקתני מגיגא למימר דחייב על כל אחת ואחת שפיר הא דברים פרק כלל גדול (שם סט.) קאמר ברבי יוחנן דאמר שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב כו׳ דידע לה לשבת במאי ומפרש דידע לה לתחומים ואליבא דר״ע ולא מצי למימר דידע לה בדאיסי דהא אכולהו חייב חטאת וכן פירש בקונטרס ולקמן ברים הזורק (דף עז:) מייתי לדאיסי לענין סקילה ולא מיאשמעינן בשום מקום לאחויי לענין חטאת והא דאמרינן לקמן ברים פרק בתרא (דף קנד.) לרמי בר חמא דילמא הכי קאמר כל שחייבין על שגגתו חטאת חייבים על זדונו סקילה אומר ריב״א דאליבא דרמי בר חמא אתיא הכיא ברייתא דלא כאיסי דאיסי דוכתא דחייב חטאת ולא סקילה:

ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחת כו׳. אין צריך לפרש דפריך דמסתמא לא פליג איסי עלה אלא אדברי איסי נמי יש לדקדק כן מדקתני מגיגא כדדייק לקמן בכלל גדול (דף עג:):

לא

לחי מכאן ולחי מכאן. בשתי פאות של אחד מן הבתים ליהיכר בעלמא דקסבר רבי יהודה ב׳ ממילות הוו רה״י מדאוריי׳תא והא איכא שתי ממילות מעליי׳תא ממילות של ב׳ בתים: **מכו דתימא כי פליגי רבנן עליה דר׳ יהודה.** בכריי״תא אין מערבין רה״ר בכך למהוי רה״י ה״מ לטלטל שיהא מותר לטלטל בתוכה כדקתני אין מערבין רה״ר בכך דגזור בה משום דדמי לרה״ר: **אבל לזרוק.** שהזרק מרה״ר לתוכה מודו ליה דמייב שתי ממילות דאוריי׳ ושם רה״י עליה: **קמ״ל.** גמורה. כלומר זו היא שנגמרו מניין ממילות שלה שיש לה ממילות מכל לד כגון מרין וכן גדר דאמרינן מד׳ לדדין גוד אסיק פני המחילה על ראשו ומגלה ראשו מוקף מד׳ לדדין וחללו ד׳ אבל דרבי יהודה לא נגמרו ממילות שלה למניינן ולאו רה״י היא כלל: **מפסקתן.** לפני בירות בפרק ב׳ דעירובין [1] דהקילו חכמים משום עולי רגלים בבור בר״ה והבור עלמה רה״י שהיא עמוקה י׳ ורחבה ד׳ והממלא מחוכה ומניח על שפתה מייב והקילו חכמים לעשות ד׳ פסין ובייהיה י׳ אמות דהוי חללו רה״י למלאות מן הבור וקאמר ר׳ יהודה אם היתה דרך רה״ר מפסקתן יסלקנה מביניהן לאחו רבים ומבטלי מחילתא. והתם [2] רמיין דרבי יהודה אדרבי יהודה דעיל דאמר עשאן ועותן בהמצע דלא אחו רבים ומבטלין אין מערבין אדרבנן ומשניין לה: **אינו צריך.** והייהו דקתני זו היא רה״ר אבל הילוך דרבים לבין הפסים לא הוי רה״ר הואיל ואיכא שם ד׳ מחילות: **ומאי גמורה.** הכא ליכא למימר מהו דתימא כדלעיל דעיקר עשייתן משום לטלטל בתוכו וקאמרי רבנן אינו צריך דרשות היחיד היא אפילו לטלטל וכ״ש דהזרק לתוכה מרה״ר מייב: **בזמן שהיו ישראל במדבר.** משיבא רה״ר: **בזמן הזה.** אינו מקום הילוך לרבים דהולכי מדבריות לא שכיחי: **חייב חטאת פשיעה.** כיון דתנא תלא רה״י ותלא רה״ר ויתני סתמא ואם הוליא והכמים מייב ואנא ידענא דשגגתו חטאת דהא שבת זדונו כרת הוא: **הא נמי פשיעה.** דבהתראה סקילה ממקומם: **מגילת סתרים.** שהסתירום מפני שלא ניתנה ליכתוב וכשמעמין דבר יחיד חדשים שאינן נשנין בב״ה וכותבין אותן שלא ישתכחו מסתירין את המגילה: **אינו חייב אלא אחת.** השתא משמע אם עשאן בהעלם אחד שלא נודע לו בין כל אחת ואחת שחטאת אינו חייב אלא אחת דכל חילול דשבת גוף אחד של עבירה הוא: **מגיגא למה לי.** ליתני אבות מלאכות הזורע והחורש כו׳ למה לי לאשמעי׳ מגיגא הא מני להו ואזיל: **חייב על כל אחת ואחת.** וכא לאודועינו סכום החטאות שאדם חייב באיסורי שבת בהעלם אחד ואשמעינן מ׳ חסר אחת הן ומו לא שאפי׳ עשה תולדותיהן עמהן אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה דה״ל כעושה ואחר ועושה דכולי׳ חדא עבירה היא: **אינו חייב על אחת מהן.** אחת יש בהן שאינו חייב עליה מיתה ולא פי׳ (רבי) אחו היא ואשמעי׳ תנא דמתניתי׳ דקתני נסקל דהא הוצאה והכנסה מהני דלא מספקן היא דעל זו לא אמר איסי בן יהודה: **בימות החמה.** שאין בה זרעים: **רה״י לשבת.** דהא לאו הילוך לרבים הוא שאין רבים מסתלקין מן המסילה ליל בשבת: **ורה״ר לטומאה.** ופפקו טהור דהא לאו מקום סתירה הוא שיש בני אדם נכנסים לה. דספק טומאה לטמא מסויה גמרינן לה והתם סתירה כתיב ונסתרה והיא נטמאה [3] דבמקום סתירה טמאה היא לבעלה מספק ומכאן אתה דן לשרץ [4]: **בימות הגשמים.** שהיא זרועה אין אדם נכנס לה: **לעולם כרמלית הויא.** והזרק מרה״ר לתוכה אינו מייב:

כגון

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com